

EKO esindaja Silvia Lotman saatis 03.07.2023 RMK esindajatele vabas vormis kommentaarid RMK arengukava mustandile. Kommentaarid leiab alt:

Esmalt üks laiem mure: pärast meie viimast kohtumist ja ettekannete kuulamist jäi mulle tunne, et RMK on arengukavas pannud tekstiliselt elurikkuse eesmärgi kõige esimeseks, aga tegelikult sisuliselt on siiski kolmas ehk puidutulu teenimine endiselt põhifookuses. Kui see nii on, et puidutulu on RMK tegevuse ja toimimise keskmes, siis peaks see ka ausalt olema arengukavas nii kirjas (ilma segadusse ajava kliimapositiivsuse sildita). Praegusel kujul jätab aga teksti selline järjestus mulje, et plaan on elurikkus tuua esmaseks prioriteediks samas kui selle prioriteedi all on plaanitud muutust vaid andmete korrastamise ja integreerimise kujul. Andmete korrastamine ja integreerimine on mõlemad vajalikud ja olulised asjad, kuid kui RMK soov on tuua elurikkus sama oluliseks kui puidutulu teenimine, siis peaks selle pealkirja all olema rohkem aktiivset elurikkuse kaitse rolli võtmist.

Märkusena veel, et lõplikult määrab suures osas meie seisukohad RMK arengukava osas see, millised on põhjendused või selgitused saavad olema selle kohta, mille alusel mustandis antud küsimärgid asendatakse kvantitatiivsete näitajatega.

Edasi detailsemad ettepanekud kaasamisseminaridel osalenud EKO inimeste seisukohtadest:

RMK sisese kaitsealade võrgustiku loomine

Keskkonnaühenduste poolt on meie ootus, et RMK analüüsib endale teadaolevaid andmeid loodusväärtuste paiknemise ja maastike sidususe kohta metsas ja pakub need alad välja Euroopa Liidu elurikkuse strateegia eesmärkide täitmiseks Eestis. EL elurikkuse strateegiast lähtuv lisavajadus (lisaks juba olemasolevatele kaitsealadele ja majanduspiirangutega metsadele) elurikkusega kooskõlas majandatavate alade võrgustiku moodustamiseks on meie hinnangul ca 300 000 hektarit, mida võiks just riigimaadel kaitsta.

- Lisaks, üks väga konkreetne praktika muutus, mida ootame, on see, et kaitsealade piiranguvööndite metsade haldamisel RMK poolt oleks esikohal looduskaitseline toimimine, mitte metsanduslik ehk siis piiranguvööndites looduse taastamise tegevustel ei oleks selliseid takistusi, nagu tänavu välja on tulnud.

Segapuistute kasvatamine

Leiame, et eesmärgiks võiks olla, et kõik noorendikud ja latimetsad on tulevikus sellised, et nende peapuuliik moodustab maksimaalselt 70% ja vähem. Põhimõte on, et kui peapuuliik (näiteks kuusk) saab mingi kliimamuutuse tulemusel tekkinud x häiringu tõttu hukka, siis mets jääb ikkagi alles - miinimum, mis metsa võiks moodustada on 30%, mis võiks peale häiringut alles jääda. See 30% on ka metsaseadusest tuletatav, sest sellest piirist alates (puistu täius 0,3) võib metsa metsaks lugeda.

Küpsetes metsades lageraiest erinevate uuendusraieviõtete ja valikraie ulatuslikum kasutamine

Teaduskirjanduse järgi on näidatud, et maksimaalne elurikkuse kaitseks majandatava ala lagedaks raiutud pind saab olla 0,25 ha. Hetkel Eestis aga sellised tingimused ei ole täidetud ka kaitsealadel nt Haanja kui Otepää loodusparkides lubatud ka 1 ha suurune lank ja realselt mõjutab raieintensiivsus elurikkust väga suurel määral. Soovime, et RMK arengukava adresseeriks seda probleemi riigimaal.

Arvestuslangi valimisel KMH rakendamine

Soovitaks mõjusid hinnata (KSH protsessina) 5 a perioodide kaupa, mil minister uuendusraiet määrab. Kindlasti ei toeta me mitteametliku KMH paralleelsete protsesside tekitamist RMKs, millega tõusetuvad kohe läbipaistvuse, osalemisõiguse, hindamiskvaliteedi jms küsimused. Laiemalt on kogu

arengukavas puudu haldustegevuse läbipaistvuse ja kontrollitavuse mõõde. Meie nägemuses peaks RMK toimima haldusorganina ja see peaks ka praktikas väljenduma.

Teede ja kuivendussüsteemide investeringuotsuste kaalumise

Kuivendussüsteemide majandamise strateegia ja keskkonnamõjude analüüsi juhend

Kuivendussüsteemide rekonstrueerimisel peaks eraldi iga projekti kaupa olema reeglina keskkonnamõju hindamine (KMH) või kui see teeb teema paremini hallatavaks, siis suurema tasandi strateegiline mõju hindamine (KSH). Soovime näha selget samm-sammult läbi mõeldud kuivendussüsteemide mõju hindamise plaani. Siin peatükis soovime näha ka konkreetsemaid meetmeid, nt et kaitsealadel kuivendussüsteeme ei rajata ega rekonstrueerita (ka piiranguvööndis).

Toetame loodusväärtuste säilimist ja taastumist

Tegevuste all ei peaks käsitlema ainult aktiivset koosluste taastamist vaid ka taastumist nagu laiem eesmärgi sõnastus ette näeb. Taastumist võiks võimaldada kompenseerimaks 5700 hektari inventeerimata vääriselupaikade raie riigimaadel ning lisaks tuleks kompenseerida ka Natura 2000 võrgustiku piiranguvööndites raiutud metsaelupaigad, pindala hinnang on veel ebaselge, aga see ka mitmeid tuhandeid hektareid suur ala. Kompenseerida saaks sellistel aladel, mis hetkel on liiga noored, et VEPI või elupaiga tunnustele vastata, aga lähiaastakümnetel võiks nende loodusväärtused oluliselt suurened, kui neid ei raiuta ega kuivendata.

Uus mets ? aastaga

Peame kliimapositiivsuse juures eriti oluliseks, et esmaselt tähtis on riigimetsas süsinikuvaru hoidmine ja alles seejärel tuleb suurendamine. Kui olemasolevat süsinikuvaru samal ajal vähendatakse (raiutakse nõnda, et metsade tagavara väheneb), siis ei ole kiirel uuendamisel positiivset efekti. Selles valguses on metsa uuenemise eesmärgi sellisel kujul sõnastamine samm vales suunas. Kliimamuutuste mõju arvestades peaks oluliselt enam eelistama looduslikku uuenemist, see võtab rohkem aega, kuid võimaldab korraga lisaks süsiniku sidumisele ka kliimamuutustega kohanemist. Metsa uuenemiskiirusele rõhumine on vastuolus ka püsimeetsandusega, kus uuenemine toimubki aeglasemalt, kuid samal ajal täidab alles jäänu kõrgmets niisuguseid ökoloogilisi funktsioone, mille tekkimiseks kulub noorendikel aastakümneid.

Kuuse palgi väljatulek ?%

Leiame, et kui kuuse optimaalset lanki erakordsete olude tõttu suurendatakse, siis peab see mujal vähenema. Samuti tuleb süsteemselt liikuda segapuistute kasvatamise suunal. Toetame seda, kui raie suurendamise asemel hakatakse enam kasutama raietehnoloogiaid, mis võimaldavad kuusepalgi suuremat väljatulekut (harvesteri õige seadistus ja harvesterijuhtide koolitamine jne)

Metsaselektiooni läbi x? tagavara

Heade kiirete ja haiguskindlate puuliikide valik tundub hea mõte, aga siin on vaja aru anda, et me ei tea, mis suunas kliimamuutus meie metsi muutma hakkab ja oht eksida on väga suur. Me ei kujuta hetkel ette, mis haiguste eest meil puid vaja kaitsta on - meie piirkonda migreerub lähikümnetel kindlasti haigustekitajaid, millest meil ei ole õrna aimugi, kliima muutub suunas, mida me ei oska hetkel prognoosida jne. Kliimamuutuste tingimustes peavad metsad täitma eeskätt kliimamuutuste leevendaja rolli, riigimetsad peavad seda juba praegu kandma hakkama, sest neid lagedaks raiudes ja geneetiliselt ühesuguste puupõldudega asendades võime selle loodusliku leevendusmehhanismi väga kiiresti ära rikkuda. Eeldame, et RMK arengukava kannab seda sõnumit.

Püsimeetsakasvatuse KAH aladel ja piiranguvööndites

Siinne eesmärgi püstitus jääb segaseks, kuna KAH alade ja piiranguvööndite majandamine peab lähtuma eelkõige sellest, et metsade funktsioonid säiliks nii kohalikele elanikele kodutunde pakkumise jmt läbi ja piiranguvööndites elurikkuse hoidmise kaudu. Diskussiooni püsimeetsanduse

olemuse üle võib avada eeskätt majandusmetsades. Nendele küsimustele saame ehk keskenduda ka augustis plaanitaval Soome püsimetsanduse õppesõidul, kuhu meie ja RMK inimesed on ühiselt minemas.